

Arkivsak-dok. 14/08036-2
Saksbehandler Elisabeth Sandvik Botorabi

Saksgang
Plan- og økonomiutvalget

Møtedato
29.01.2015

Sak nr.

Høring - forslag til endringer i forskrift om foreldrebetaling i barnehager

Saken er fremmet etter prinsippet om fullført saksbehandling.
Følgende har vært medsaksbehandlere:

Vedlegg:

Høringsnotat om forslag til endringer i forskrift om foreldrebetaling i barnehager
Rådmannens forslag til høringsuttalelse

Sammendrag:

Stortinget har gjennom statsbudsjettet for 2015 gått inn for nye regler for foreldrebetaling for barn i barnehager. Foreldrebetalingen skal etter endringen maksimalt utgjøre seks prosent av familiens samlede kapital- og personinntekt. Kunnskapsdepartementet har sendt på høring forslag om forskriftsendringer.

Rådmannen er positiv til at regjeringen i større grad vil sikre at familier med lave inntekter har mulighet for å ha barnehageplass. Samtidig er rådmannen bekymret for hvilke økonomiske konsekvenser ordningen vil ha for Sarpsborg kommune, og om merutgiftene blir tilstrekkelig kompensert. Det er etter rådmannens oppfatning også åpenbart at ordningen vil medføre mer administrasjon, noe som er svært uheldig. Utforming av forskriften må ta sikte på å begrense kostnader til administrasjon i så stor grad som mulig.

Utredning:

Kunnskapsdepartementet har sendt ut et høringsnotat med forslag til endringer i forskrift av 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager. Høringsforslaget gjelder innføring av nasjonalt minstekrav i foreldrebetalingen for familier med lav inntekt. Foreldrebetalingen skal maksimalt utgjøre seks prosent av familiens samlede kapital- og personinntekt. Ordningen skal tre i kraft 1. mai 2015. Endringen er forutsatt i statsbudsjettet.

Gjeldende regelverk om foreldrebetaling i barnehager er regulert i forskrift om foreldrebetaling i barnehager, som er gitt med hjemmel i barnehageloven § 15. Kommunens plikt til å ha moderasjonsordninger omtales i forskriften § 3, tredje ledd: «Alle kommuner skal ha ordninger som kan tilby barnefamilier med lavest betalingsevne en reduksjon i eller fritak for foreldrebetaling»

Målgruppe etter gjeldende regelverk er «barnefamilier med lavest betalingsevne». Departementet foreslår å endre forskrift § 3, tredje ledd, fra å omfatte familier med «lavest betalingsevne» til at det er den samlede kapital- og personinntekten som skal utgjøre inntektsgrunnlaget. Foreldrebetalingen for en heltidsplass i barnehage skal per år maksimalt

utgjøre 6% av dette, noe som betyr at de med samlet kapital- og personinntekt opp til kr 473 000 vil ha rett på en reduksjon i foreldrebetalingen. Endring i forskriften vil også kunne gi økt forutsigbarhet for søkerne og sikre økt likebehandling i kommunene.

For å nå ønsket målgruppe for reduksjon i foreldrebetalingen og deres inntektsgrunnlag må det dermed fastsettes hvilke personers økonomi og hvilke deler av personenes økonomi som skal regnes med (inntektsgrunnlag), samt hvor innslagspunktet for å ha rett på moderasjon skal være.

Ordningen skal kun regulere kommunens ordning for reduksjon i foreldrebetalingen. Ordninger utenfor kommunens betalingssystem for barnehageplass, f.eks ordninger for friplass med hjemmel i barnevernloven, berøres ikke av forslaget til endringer i forskriften.

Det er i statsbudsjettet for 2015 bevilget 235 mill. kroner til kommunene for å finansiere ordningen. Helårseffekten i 2016 utgjør 384 mill. kroner.

Når det gjelder administrasjon er det ikke tenkt at dette skal medføre noen økte kostnader for kommunen. Departementet begrunner dette med at forslaget om reduksjon i foreldrebetaling ikke er noen ny plikt for kommunen, men kun legger føringer for en ordning som kommunen allerede i dag er forpliktet til å ha.

I foreldrebetalingen gir Sarpsborg kommune pr. i dag husstander med brutto inntekt under 3 ganger folketrygdens grunnbeløp redusert pris i barnehage. Reduksjonen gis etter søknad, og er på inntil 32%.

Rådmannens vurdering

Rådmannen er positiv til at regjeringen vil innføre en ordning som i større grad sikrer at familier med lave inntekter har økonomisk mulighet til å ha barnehageplass. Dette er viktig for barna det berører.

Rådmannen vil likevel uttrykke bekymring for hvilke økonomiske konsekvenser ordningen vil få for Sarpsborg som kommune. I Sarpsborg er inntektsnivået forholdsvis lavt. Forslaget innebærer at alle familier med årsinntekt under 473.000 kroner vil ha krav på å få fastsatt sin barnehagepris individuelt ut fra sin inntekt. En slik ordning vil omfatte en betydelig andel av de foreldrene som har barn i barnehage i Sarpsborg. Rådmannen stiller spørsmål ved om Sarpsborg kommune vil få kompensert de tapte inntektene fullt ut gjennom den finansiering som er foreslått. Dette har det ikke vært mulig å beregne ut fra den informasjonen rådmannen besitter.

Rådmannen mener videre det er urimelig at departementet legger til grunn at ordningen ikke skal utløse ytterligere ressurser til administrasjon. Forslaget om at foreldrebetalingen maksimalt skal utgjøre 6% av familiens samlede kapital- og personinntekt vil omfatte langt flere enn den ordningen Sarpsborg kommune har hatt med bakgrunn i gjeldende lovverk. Videre er dagens ordning slik at foreldrene får redusert prisen med 32 prosent eller 20 prosent ut fra inntektsgruppe. Regjeringens forslag innebærer at alle med inntekt på under 473.000 kroner skal få beregnet sin pris individuelt. Dessuten skal søskenmoderasjon fastsettes ut fra den prisen den enkelte har fått. Det er åpenbart at dette krever mer administrasjon, som kommunene bør kompenseres for.

Rådmannen mener det er betenkelig at regjeringen på barnehageområdet foreslår en ordning som vil være svært kostbar å administrere, samtidig som den ellers legger stor vekt på å forenkle norsk offentlig forvaltning. Det er etter rådmannens oppfatning ekstra uheldig at

dette skjer på et område som fra før krever mye administrasjon grunnet regelverket for beregning av tilskudd til ikke-kommunale barnehager.

Dersom regjeringen ønsker å gjennomføre forslaget om at foreldrebetalingen maksimalt skal utgjøre 6% av familiens samlede kapital- og personinntekt, mener rådmannen de nedenstående innspillene er viktige for at ordningen skal fungere så godt som mulig.

Regjeringen ber om tilbakemelding på hvordan inntektsgrunnlaget skal beregnes. Rådmannen mener husholdningens inntekt skal være grunnlaget og at barnebidrag ikke skal være en del av denne. Videre mener rådmannen at ny samboers/ektefelles person- og kapitalinntekt skal inngå i inntektsgrunnlaget. Dette er punkter som Sarpsborg kommune allerede har praktisert i flere år overfor sine innbyggere. Rådmannen anser dette som svært viktig for å begrense administrasjonskostnadene.

Rådmannen kan ikke se at det i forslaget legges opp til en minimumspris for en barnehageplass. Dette vil i så fall medføre at personer med null i inntekt vil ha rett til gratis barnehageplass. Rådmannen er bekymret for at enkelte familier da vil takke ja til plass, for deretter i liten eller ingen grad benytte denne. Det vil være uheldig ressursbruk. Rådmannen mener det bør fastsettes en minimumspris for å sikre at de som takker ja til barnehageplass faktisk vil benytte denne.

Redusert foreldrebetaling i barnehage må ses i sammenheng med ordningen med støtte til barnetilsyn, ved at støtten hensyntas når foreldrebetalingen skal fastsettes.

Lovteksten «lav betalingsevne» bør tas bort og det bør presiseres at ordningen gjelder for familier med lav person- og kapitalinntekt. Lav inntekt betyr ikke nødvendigvis lav betalingsevne.

Vedlagte forslag til høringsuttalelse fanger opp de momentene som er omtalt i saksframlegget. Rådmannen anbefaler at dette vedtas som Sarpsborg kommunes høringsuttalelse.

Økonomiske konsekvenser:

Sarpsborg har pr. januar 2015 121 barn i barnehage som har redusert pris i barnehage da foresatte har inntekt under 3 ganger folketrygdens grunnbeløp. Dersom maksgrensen for betaling av en barnehageplass settes til 6% av husstandens person- og kapitalinntekt, vil betydelig mange flere ha rett på redusert foreldrebetaling. I tillegg vil mange ha rett til ytterligere redusert pris enn de allerede har i dag. Samlet sett vil dette utgjøre en betydelig økonomisk utfordring for Sarpsborg kommune.

Det er ikke mulig å si eksakt hva merkostnaden for redusert foreldrebetaling blir for Sarpsborg kommune da man pr. i dag ikke har oversikt over hvor mange familier som vil søke redusert foreldrebetaling i tillegg til de som allerede pr. i dag har dette. Det er heller ikke mulig å beregne i hvilken grad økt overføring til kommunen som følge av omleggingen vil dekke merutgiftene.

En ordning der en stor andel av dem som har barnehageplass må få sin barnehagepris beregnet individuelt, vil kreve mer ressurser til administrasjon enn den ordningen Sarpsborg kommune praktiserer i dag. Hvor mye er vanskelig å anslå.

Rådmannens innstilling:

Vedlagte utkast til høringsuttalelse oversendes som Sarpsborg kommunes høringsuttalelse.

Arkivsak 14/08036
Saksbehandler Elisabeth Sandvik Botorabi

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Plan- og økonomiutvalget	29.01.2015	16/15

SAKSPROTOKOLL

Høring - forslag til endringer i forskrift om foreldrebetaling i barnehager

Behandling i Plan- og økonomiutvalget 29.01.2015

Følgende hadde ordet ved behandlingen av saken:

Ingen.

Votering

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Plan- og økonomiutvalgets vedtak

Vedlagte utkast til høringsuttalelse oversendes som Sarpsborg kommunes høringsuttalelse.

Høringsuttalelse fra Sarpsborg kommune vedrørende endringer i forskrift om foreldrebetaling i barnehager.

Sarpsborg kommune er positiv til at regjeringen vil innføre en ordning som i større grad sikrer at familier med lave inntekter har økonomisk mulighet til å ha barnehageplass. Dette er viktig for barna det berører.

Sarpsborg kommune vil likevel uttrykke bekymring for hvilke økonomiske konsekvenser ordningen vil få for kommunen. Sarpsborg er en kommune der inntektsnivået er forholdsvis lavt. Forslaget innebærer at alle familier med årsinntekt under 473.000 kroner vil ha krav på å få fastsatt sin barnehagepris individuelt ut fra sin inntekt. En slik ordning vil omfatte en betydelig andel av de foreldrene som har barn i barnehage i Sarpsborg. Det er derfor grunn til å stille spørsmål ved om Sarpsborg kommune vil få kompensert de tapte inntektene fullt ut gjennom den finansiering som er foreslått. Dette har det ikke vært mulig å beregne ut fra den informasjonen kommunen besitter.

Sarpsborg kommune mener videre det er urimelig at departementet legger til grunn at ordningen ikke skal utløse ytterligere ressurser til administrasjon. Forslaget om at foreldrebetalingen maksimalt skal utgjøre 6% av familiens samlede kapital- og personinntekt vil omfatte langt flere enn den ordningen Sarpsborg kommune har hatt med bakgrunn i gjeldende lovverk. Videre er dagens ordning slik at foreldrene får redusert prisen med 32 prosent eller 20 prosent ut fra inntektsgruppe. Regjeringens forslag innebærer at alle med inntekt på under 473.000 kroner skal få beregnet sin pris individuelt. Dessuten skal søskenmoderasjon fastsettes ut fra den prisen den enkelte har fått. Det er åpenbart at dette krever mer administrasjon.

Sarpsborg kommune mener det er betenkelig at regjeringen på barnehageområdet foreslår en ordning som vil være svært kostbar å administrere, samtidig som den ellers legger stor vekt på å forenkle norsk offentlig forvaltning. Det er etter kommunens oppfatning ekstra uheldig at dette skjer på et område som fra før krever mye administrasjon grunnet regelverket for beregning av tilskudd til ikke-kommunale barnehager.

Dersom regjeringen likevel ønsker å gjennomføre forslaget om at foreldrebetalingen maksimalt skal utgjøre 6% av familiens samlede kapital- og personinntekt, mener kommunen de nedenstående innspillene er viktige for at ordningen skal fungere så godt som mulig.

Departementet ønsker å få høringsinstansens uttalelser på følgende punkter:

- Hvilke personers økonomi skal regnes med i inntektsgrunnlaget?
- Hvilke deler av personenes økonomi skal regnes med i inntektsgrunnlaget?

Sarpsborg kommune ser at det i forslag til endringer i forskrift om foreldrebetaling § 3 tredje ledd er tenkt at teksten i ny lov fortsatt skal være «Kommunen skal ha ordning som kan tilby barnefamilier med lavest betalingsevne fritak for foreldrebetalingen»

Dersom ordlyden «lavest betalingsevne» skal videreføres, så leser Sarpsborg kommune dette med den betydning at det ikke bare skal sees på hva slags person- og kapitalinntekt de foresatte har, men at det også skal vurderes om betalingsevnen er god eller ikke. Således kan to husstander med lik person- og kapitalinntekt vurderes ulikt da den ene har god betalingsevne og den andre ikke. Dersom ordet betalingsevne skal brukes, vil det også medføre at inntekter og utgifter fortsatt må dokumenteres. Det er tenkt at en søknad skal dokumenteres ved kun selvangivelse, dette er ikke tilstrekkelig for å vurdere søkers betalingsevne.

Sarpsborg kommune mener derfor at det i § 3 tredje ledd tydelig må komme frem at det er familier med en person- og kapitalinntekt under gjeldende sats som har rett på fritak i foreldrebetalingen slik at det ikke er tvil om dette i lovteksten.

I § 3 nytt fjerde ledd bes det om høringsinnspill på om det skal være forsørgernes inntekt eller husholdningens inntekt som skal være inntektsgrunnlaget og det bes i denne sammenheng særlig om innspill på om barnebidrag skal inngå i inntektsgrunnlaget.

I de tilfeller hvor forsørgerne bor sammen bør begge forsørgernes inntekt inngå i inntektsgrunnlaget. I de tilfeller hvor forsørgerne ikke bor sammen bør det være inntekten til forsørgeren, som barnet er folkeregistrert hos, som må dokumenteres. Kommunen mener at det i noen tilfeller kan vanskeliggjøre søknadsprosessen til søker dersom man skal kreve inntektsdokumentasjon fra den forsørger barnet ikke bor hos, særlig i de tilfeller hvor foresatte samarbeider dårlig. Av samme grunn mener kommunen at man ikke kan regne med barnebidrag som inntekt da dette er en inntekt som verken kommer frem på selvangivelsen eller som alle betaler selv om de er pålagt dette. Dersom man krever at barnebidrag skal dokumenteres, vil det kunne medføre vansker både for søker og for kommunens saksbehandling.

Det er i høringen presisert at ordninger utenfor kommunens betalingssystem ikke skal berøres av ordningen med redusert foreldrebetaling i barnehage. Sarpsborg kommune mener likevel at ordningen med stønad til barnetilsyn fra NAV må vurderes i sammenheng med redusert foreldrebetaling da stønad til barnetilsyn også kan dekke deler av betalingen for barnehageplass. Kommunen bør kunne kreve at enslige forsørgere søker om støtte til barnetilsyn først, og dersom denne blir innvilget, så blir redusert pris regnet ut etter at stønad til barnetilsyn på 64% er trukket fra. Kommunen vil ikke kunne se ut fra selvangivelsen hvem som mottar støtte til barnetilsyn slik at dette i så fall må dokumenteres ved hjelp av vedtak fra NAV.

I § 3 nytt femte ledd bes det om høringsinnspill på om inntekten til ny ektefelle/samboer skal inngå i inntektsgrunnlaget i sin helhet eller om departementet skal fastsette et påslag for denne inntekten.

Sarpsborg kommune mener at det må være den nye ektefellens/samboerens inntekt som skal telle med i husstandens inntektsgrunnlag selv om denne ikke er biologisk far eller mor til barnet. Kommunen mener at det blir feil å fastsette påslag da det kan være at ny ektefelle/samboer ikke har noen person- og kapitalinntekt eller at den er mye lavere enn påslaget. I de tilfeller hvor ny ektefelle/samboer har person- og kapitalinntekt som gjør at husstandens samlede inntekt overstiger kr 473.000, vil ikke denne familien ha rett på redusert barnehagebetaling.

Det er i høringen foreslått at foreldrebetalingen maksimalt skal utgjøre 6% av familiens samlede kapital- og personinntekt. Sarpsborg kommune mener at det i denne sammenheng er 2 punkter som må sees nærmere på og vurderes.

- Sarpsborg kommune kan ikke se at det i forslaget legges opp til en minimumspris for en barnehageplass. Dette vil i så fall medføre at personer med null i inntekt vil ha rett til gratis barnehageplass. Kommunen er bekymret for at enkelte familier da vil takke ja til barnehageplass, for deretter i liten eller ingen grad benytte denne. Det vil være uheldig ressursbruk. Sarpsborg kommune mener det bør fastsettes en minimumspris som sikrer at de som takker ja til barnehageplass faktisk vil benytte denne.

- Noen familier vil ha inntekt som er nær opp til grensen for å motta redusert foreldrebetaling. En familie med person- og kapitalinntekt på kr 472.000 kr vil kunne sende inn søknad om redusert foreldrebetaling og få en reduksjon på 6 kroner i måneden.

Sarpsborg kommune mener at det bør sees på om ikke fradraget bør utgjøre minst kr 100 før man redusert pris.. Det vil si at maksprisen skal være 6% av person- og kapitalinntekt med grense oppad til kr 455.000 slik at fratrekke blir minimum kr 100. Hvis ikke kan man risikere at det vil bli noen «komiske» vedtak gjort av kommunen som sier at fratrekke på barnehagebetalingen f.eks er kr 1.